

ORD MOT ORD

- En argumentationsanalys av debatten om sex timmars arbetsdag i
Göteborgs stad

Emma Alkner

Mimmi Källström

Kandidatprogrammet i offentlig förvaltning, 180 hp

Kandidatuppsats i offentlig förvaltning, 15 hp (FH1504)

Grundnivå

VT 2017

Handledare: Lena Lindgren

Examinator: Gregg Bucken-Knapp

TACK!

Tack till Lena, vår handledare, för ditt engagemang, uppmuntrande och stöd under kandidatuppsatsens gång. Vi vill även tacka våra familjer för korrekturläsning och stöttning från början till slut.

Sammanfattning

Sex timmars arbetsdag och arbetstidsförkortning är idag, kanske mer än någonsin, en het och omdiskuterad samhällsfråga. Göteborgs stad införde år 2015 ett pilotprojekt på Svartedalens äldreboende i Göteborg med en arbetsdag på sex timmar istället för åtta för de anställda. Vår studie fokuserar på argumentationen i debatten som uppstod i samband med det projektet. Syftet med fallstudien är alltså att göra en sammanställning och argumentationsanalys av de förekommande argumenten i debatten om projektet samt att visa på vilka intressekonflikter som är inneboende vid en implementering av arbetstidsförkortning. På så vis vill vi öka förståelsen för de argument som den aktuella samhällsdebatten vilar på. Materialet består av politiska och icke-politiska texter som har ansetts relevanta för att täcka upp olika dimensioner av debatten. På förhand, efter en kortare genomläsning av debatten, har fyra teoretiska begrepp plockats ut: ideologi, ekonomisk hållbarhet, hälsa och jämställdhet, som anses vara debattens centrala teman.

Studien har kunnat visa på totalt åtta huvudargument i debatten, varav fyra är positivt inställda till projektet om arbetstidsförkortning samt fyra som är negativt inställda. En analys av argumenten visar på intressekonflikter både inom och mellan de centrala temana i debatten, främst mellan hälsoaspekter och ekonomiska aspekter. Vad som också kan konstateras genom studien är att olika ideologiska föreställningar verkar grunda de flesta argument, samt ligger till grund för intressekonflikterna i frågan om reducerad arbetstid.

Nyckelord: arbetstidsförkortning, reducerad arbetstid, intressekonflikter, argumentation, argumentationsanalys, Svartedalen, Göteborgs stad, ideologi, ekonomisk hållbarhet, hälsa, jämställdhet.

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	3
1.1 Reducerad arbetstid i Sverige.....	3
1.2 Problemformulering.....	4
1.3 Syfte	4
1.4 Frågeställning.....	5
2. BAKGRUND	5
3. TIDIGARE FORSKNING	6
4. METOD OCH MATERIAL	10
4.1 Metod.....	10
4.2 Studiens argumentationsanalys.....	11
4.3 Material.....	12
5. TEORETISKT RAMVERK	14
5.1 Ideologi.....	15
5.2 Ekonomisk hållbarhet.....	15
5.3 Hälsa.....	16
5.4 Jämställdhet.....	17
6. RESULTAT	18
6.1 Proargument.....	18
6.2 Contraargument.....	22
7. ANALYS AV PRO- OCH CONTRAARGUMENT I FÖRHÅLLANDE TILL DET TEORETISKA RAMVERKET	26
7.1 Ideologi i relation till argumenten.....	26
7.2 Ekonomisk hållbarhet i relation till argumenten.....	27
7.3 Hälsa i relation till argumenten.....	28
7.4 Jämställdhet i relation till argumenten.....	29
7.5 Sammandrag av analysen och svar på vår frågeställning.....	31
8. AVSLUTANDE DISKUSSION	32
8.1 Slutsats.....	32
8.2 Vidare forskning.....	33
9. REFERENSLISTA	35

1. Inledning

1.1 Reducerad arbetstid i Sverige

Att arbetsdagens längd på senare tid har diskuterats allt mer frekvent har varit svårt att undgå. Nu det senaste med ett första-maj-uttalande från Vänsterpartiets ledare Jonas Sjöstedt som framförde sin ambition om en miljardsatsning på en generell arbetstidsförkortning (Göteborgs-Posten 2017). Dessförinnan aktualiserades frågan och fick ett ordentligt genomslag efter att Göteborgs stad valde att införa ett pilotprojekt år 2015 med sex timmars arbetsdag. Både inom och utanför politiken engagerar sig personer antingen för eller emot en arbetstidsförkortning med en rad olika argument som grund för ståndpunkterna. Tittar vi tillbaka i tiden har arbetsdagens längd sjunkit långsamt och är i dag den lägsta sedan den började regleras. Trots detta kan ämnet i dag ses vara hetare än någonsin och många röster höjs för att införa en ännu kortare arbetsdag. Som en motreaktion växer även ett kraftigt motstånd fram mot reformen vilket har skapat en omfattande och het offentlig diskussion kring en eventuell reducerad arbetstid.

Arbetstiden i Sverige har inte alltid reglerats i lagstiftning utan det var först år 1905 som det dåvarande verkstadsavtalet reglerade att maximalt antal arbetade timmar per vecka inte fick överstiga 57 (Arbetsmiljöverket 2016). I dag har vi istället en arbetstidslag som reglerar att arbetstiden inte får överstiga 40 timmar per vecka (SFS 1982:673). Lagen stiftades år 1982 och är dispositiv vilket innebär att olika kollektivavtal har möjlighet att gå före och ersätta lagen på vissa områden (Arbetsmiljöverket 2016). Detta medför att regler kring arbetstidsförkortning och andra förmåner i arbetet kan variera mellan olika arbetsplatser i Sverige.

När arbetstidsförkortning diskuteras är det viktigt att ta hänsyn till den distinktion som finns i begreppets innebörd. En arbetstidsförkortning kan vara antingen generell eller selektiv, där den selektiva är småskalig inom exempelvis en viss organisation. Alltså kan den selektiva arbetstidsförkortningen sägas regleras på lokal nivå vilket är i kontrast till den generella som vanligtvis regleras eller lagstiftas på nationell nivå. Graden av lönekompensation är ett annat viktigt inslag att ta hänsyn till. Antingen kan lönen bibehållas trots ett färre antal arbetade timmar eller så kan ersättningen utebli. Arbetsdelning, där fler personer delar på samma arbete, blir en synonym till arbetstidsförkortning då det principiellt är detsamma (Eriksson 1996:6f). Arbetsdelning kan även likställas med reducerad arbetstid (Nationalencyklopedin 2017) vilket gör att alla tre begreppen fortsättningsvis används synonymt i studien.

Reducerad arbetstid och debatten som uppstår kring frågan, visar sig ge upphov till splittrade åsikter både inom och utanför den politiska plattformen. Följaktligen finns olika intressen representerade i debatten vilket i sin tur medför att intressekonflikter uppstår där konkurrerande och svårförenliga intressen står mot varandra. Debatten och de inneboende intressekonflikterna vid implementering av arbetstidsförkortning är just det som studien fokuserar på; en debatt kring arbetstidsförkortning där ord står mot ord. Denna undersökning kommer uteslutande att beröra argumentationen kring pilotprojektet där ett verkställande av arbetstidsförkortning från åtta till sex timmar ägde rum under 23 månader på Svartedalens äldreboende i Göteborg. En närmare presentation av studieobjektet görs i avsnitt *Bakgrund 2*.

1.2 Problemformulering

Pilotprojektet rörande reducerad arbetstid som införts i Göteborg har visat att det finns en tydlig distinktion bland åsikter i debatten. Röster har höjts som både förespråkar och motsätter sig projektet vilket har resulterat i att debattklimatet är hektiskt, aggressivt och innehåller en stor intensitet. Debatten är omfattande både vad gäller aktörer och åsikter och visar på att intressekonflikter förekommer i och med skilda åsikter kring frågan. Arbetstidsförkortning berör många aktörer i och med att den ifrågasätter den etablerade normen om åtta timmars arbetsdag och bidrar därför till olika ståndpunkter och starka känslor. Den tidigare forskningen kring arbetstidsförkortning fokuserar främst på tänkbara följder och konsekvenser av en reform samt till viss del även intressekonflikter. Då det inte finns någon tidigare studie som sammanställer argumentationen och därigenom intressekonflikterna i debatten om pilotprojektet i Göteborgs stad kan studien bidra till en ökad förståelse för frågan om reducerad arbetstid relaterat till projektet för fallstudien.

1.3 Syfte

Arbetstidsförkortning är en samhällsfråga som berör alla samhällets medborgare på ett eller annat sätt och genom att analysera argumenten och se vilka föreställningar de grundar sig på går det att förstå den omfattande samhällsfrågan på ett djupare plan vilket är en angelägenhet för oss medborgare. Detta för att arbetstiden, förkortad eller inte, kommer att ge konsekvenser för samhällets invånare.

Pilotprojektet med arbetstidsförkortningen på Svartedalens äldreboende i Göteborg utmanar traditionella värderingar om arbetstid och är i dag ett aktuellt och omdebatterat ämne. Syftet med vår studie är att sammanställa och analysera den aktuella debatten om projektet och

arbetstid och klargöra de argument och intressekonflikter som är inneboende vid en implementering av arbetstidsförkortning. Genom fallstudien kommer förståelsen för argumenten som den intensiva debatten vilar på att öka.

1.4 Frågeställning

Den fråga vi närmare bestämt avser besvara är:

Vilken typ av argument och intressekonflikter kan identifieras i debatten under pilotprojektet i Göteborgs stad med reducerad arbetstid?

2. Bakgrund

Frågan om en reducerad arbetstid i offentlig sektor har varit uppe för diskussion en längre tid och år 2014 valde Göteborgs stad att initiera ett pilotprojekt på Svartedalens äldreboende med en arbetsdag på sex timmar istället för åtta med full lönekomensation. I februari 2015 påbörjades projektet som fick fortskrida i 23 månader, fram till december 2016 (Lorentzon 2017:11). Projektet blev uppmärksammat landet runt och även internationellt omtalat där nyfikenheten var stor över vad projektet skulle kunna åstadkomma (Göteborgs-Posten 2016). Vänsterpartiet (V), Socialdemokraterna (S) och Miljöpartiet (MP) i Göteborg var drivande aktörer i frågan och yrkade under februari 2014 i Personal- och arbetsmarknadsutskottet på att initiera ett pilotprojekt. Det uttalade syftet från partierna var att undersöka möjliga effekter hos personal och verksamhet, framförallt centrerat kring hälsa och även ett ökat utbud av arbetstillfällen (Personal- och arbetsmarknadsutskottet 2014).

I april år 2014 ägde en omröstning rum i kommunstyrelsen där beslutet att införa projektet gick igenom. Med sju ja-röster och sex nej-röster om att testa reducerad arbetstid på äldreboendet i Svartedalen planerades försöket att pågå under ett års tid. S, V och MP röstade för medan Moderaterna (M), Liberalerna (L) (dåvarande Folkpartiet) och Kristdemokraterna (KD) röstade emot (Kommunstyrelsen 2014). Projektet beslutades sedan i kommunfullmäktige att fortsätta i mer än ett år och istället pågå i 23 månader (Lorentzon 2017:30).

Olika intressen visade sig snabbt i frågan rörande om projektet skulle införas och det rådde delade meningar i frågan om arbetstidsförkortningens möjliga positiva effekter. Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna var alla invändande mot projektet och betonade hur felaktig prioritering det var. Argument som att välfärden skulle bortprioriteras och att

kostnaderna skulle öka lavinartat var vanligt förekommande från deras håll vilket även visade sig i deras yrkande som svar på förslaget (Personal- och arbetsmarknadsutskottet 2014).

Inför pilotprojektet valdes ett annat äldreboende i Göteborgs stad ut som referensboende för att möjliggöra jämförelse och ställningstagande av slutresultatet för projektet. På referensboendet, beläget i samma stadsdel som Svartedalens äldreboende, gjordes ingen arbetstidsförkortning eller annan ändring av arbetsförhållandena.

På samtliga jämförelsepunkter: upplevd hälsa, arbetad tid samt sjukfrånvaro var Svartedalens resultat för personalen bättre, eller till och med mycket bättre, än vad referensboendet uppvisade. Dessutom visade det sig att Svartedalen hade ett bättre resultat än genomsnittet bland alla äldreboenden i Göteborgs stad. Därmed resulterade projektet i mer eller mindre positiva effekter främst inom hälsa, såsom färre sjukskrivningar, lägre sjukfrånvaro, trevligare stämning på arbetsplatsen och piggare personal. Ett antal jämförelsepunkter var oförändrade såsom upplevd arbetsmiljö, hälsosamma matvanor och även undersköterskornas upplevelse av jämställdhet i hemmet. Inget resultat från Svartedalen hade dock intagit en negativ riktning (Lorentzon 2017:12f,89,93)

Till viss del bidrog projektet till ökade kostnader för staden, totalt omfattade projektet en kostnad på 12,5 miljoner kronor, i form av bland annat ökade lönekostnader. Samtidigt skapades nya arbetstillfällen och statens utgifter minskade med sex miljoner kronor genom minskade kostnader för a-kassa (Lorentzon 2017:109f).

3. Tidigare forskning

Det finns en mängd tidigare litteratur och forskningsstudier utförda om arbetstid och arbetstidsförkortning relaterat till olika aspekter. Det går att dela upp den tidigare forskningen i olika kategorier där det finns de som är mer negativt inställda till arbetstidsförkortningens positiva effekter medan andra är för arbetstidsförkortning som reform. Bland forskningen finns det även en infallsvinkel som ser till institutionernas påverkan över den trögföränderlighet som råder i frågan som samtidigt förespråkar arbetstidsförkortning. Till sist finns det även forskning som visar på hur olika intressen och aktörer positionerar sig i frågan samt intressenas olika möjlighet att kanaliseras.

Bland den mer kritiska forskningen finner vi Anxo m. fl. (1998) som ifrågasätter argumenten om att arbetstidsförkortning skulle leda till en högre produktivitet. Bland annat åsyftas den omfattande rekrytering som behöver göras av nya personer vid reducerad arbetstid som kan leda till en minskad effektivitet. Vissa verksamheter anses även ha dålig förutsättning för rationalisering, främst offentlig sektor, vilket påverkar att produktiviteten inte anses kunna öka i så hög utsträckning. Alltså anses det finnas endast ett litet, om ens något, utrymme för arbetstidsförkortningens positiva effekter inom det området. Dessutom lyfter Anxo m. fl. fram att arbetstidsförkortningen inte kan minska arbetslösheten utan eventuellt ha negativ inverkan på obalansen på arbetsmarknaden och förstärka bristen på vissa yrken. En annan åtgärd som däremot ses ha större möjlighet till positiva effekter är istället en ökad flexibilitet i arbetstiden och en mer decentraliserad arbetstidspolitik, åtgärder som alltså förespråkas framför en arbetstidsförkortning.

De finns även tidigare forskning i motsatt riktning, som har en mer positiv hållning i debatten om arbetstidsförkortningen, då istället i relation till hälsan. Utifrån det perspektivet anses ekonomisk tillväxt och konsumtion vara i centrum i debatten på bekostnad av livskvalitet och hälsa. Att förändra debattklimatet och få in mer sociala aspekter anses vara nödvändigt men inte enkelt. En tänkbar joker som kan främja en mer allomfattande övertygelse om arbetstidsförkortning kan tänkas vara idéer som förespråkar ekologisk hållbar utveckling vilket kan utmana den ekonomiska tillväxten som det framstående samhällsmålet. Den typ av omställning kan tänkas vara nödvändig för att frågan om en mer generell arbetstidsförkortning ska få genomslag. På så sätt ses frågan om hållbar utveckling och arbetstidsförkortning som förenliga och positivt förstärkande (Sanne 1998).

Ovan visas exempel på hur debatten och den tidigare forskningen ofta intar ett mer ekonomiskt förhållningssätt eller en social aspekt. Anxo m. fl. kan ses ta en ekonomisk utgångspunkt och försöker visa på att arbetstidsförkortning inte gynnar ekonomisk tillväxt, då antaget att det är det givna syftet. En följd av det kan ses vara att några hälsoaspekter inte tas med i studiens analys, detta tvärtemot Sanne som betonar hur en arbetstidsförkortning kan gynna vår livskvalitet och att förändring är nödvändig, kanske med skjuts av nya tankemönster såsom hållbar utveckling som kan utmana ekonomin tillsammans.

Vidare forskning inom arbetstidsförkortning på samma spår som Sanne är inne på, är via paralleller till konsumtionssamhället. George (2000) menar på att arbetstiden kan ses i ljuset

av konsumtion. I dag lever vi i ett spenderarsamhälle där privatekonomi anses vara drivkraften bakom vår inställning till arbetstid genom att det finns en medvetenhet om att fler arbetade timmar genererar högre lön som behövs för att finansiera vår konsumerande livsstil. Denna trend anses vara ett hinder för arbetstidsförkortningens framfart och trenden måste förändras för att legitimitet ska kunna skapas för reducerad arbetstid. Så länge vi lever i ett konsumtionssamhälle med marknadskrafter kommer människor att vilja arbeta långa dagar och George menar att svårigheten därmed inte finns i arbetstiden i sig utan i institutionerna i samhället. Timmarna som vigs åt mer arbete inskränker på människors fritid som därmed minskar i takt med behovet av inkomst.

George är liksom Sanne inne på ekonomins företrädare i frågan om arbetstidsförkortning och att ekonomin kan behöva en utmanare för att få andra frågor, som till exempel hälsa, att hamna i blickfånget. Även Bergold (SOU 2002:49) är inne på ett liknande spår som George och använder uttrycket "dygnet-runt-arbete" där jobbet kräver en ständig uppkoppling vilket anses påverka vårt välmående. Arbetstidsförkortningen belyses här utifrån en hälso- och jämställdhetsaspekt. Hälsa åsyftas i den form att en arbetstidsförkortning skulle ha potential att minska den ökande "sjuka befolkningen" som uppkommit av faktorer såsom stress vilket i ett långsiktigt perspektiv kommer leda till ett samhällsproblem. Arbetstidsförkortningen lyfts även fram ur en jämställdhetsaspekt där en reducerad arbetstid anses ha potential att förbättra jämställdheten. Sker det en omfördelning av det betalda och obetalda arbetet kommer jämställdheten både i arbetslivet och i hemmets privata sfär att öka.

Dock förespråkar inte Bergold en arbetstidsförkortning rakt av utan snarare en tydligare skiljelinje mellan fritid och arbete utan flytande gränser. Det anses vara osäkert att uttala sig om vad en arbetstidsförkortning i praktiken skulle leda till men däremot anses en generell arbetstidsförkortning leda till ökade möjligheter att använda tiden som blir över till att främja jämställdhet och hälsa. För övrigt påpekar Bergold, liksom Sanne och George, att det ekonomiska perspektivet har övertag i debatten och andra värden som hälsa och jämställdhet har svårt att få lika stort utrymme. Ytterligare en likhet med George är även att kravet på ständig tillgänglighet ses som ett hinder för arbetstidsförkortningens genomslag.

George och Bergold kan därmed ses inta liknande synsätt i och med att de förespråkar en generell arbetstidsförkortning. Samtidigt ser de stora utmaningar med att genomföra en sådan reform så länge samhällets institutioner ser ut som de gör, som inställningen bland medborgare, normer, konsumtionsmönster tillsammans med lagstiftning och hur traditionen

av ekonomins framträdande roll finns kvar. De är positiva till arbetstidsförkortning men betonar samtidigt att reformen inte är realistisk. Därmed utmanar de två ovanstående författarna det framträdande ekonomiska perspektivet som även rimmar med Sannes synvinkel om ekonomins företräde i debatten.

I frågan om arbetsdagens längd finns, som framgått ovan, inneboende konflikter och intressen. Att belysa just intressekonflikter i frågan om reducerad arbetstid gör Gardell (1982) som uttryckligen menar att den sociala aspekten av frågan har fått för lite utrymme medan ekonomi och sysselsättning har varit i fokus. Att förbättra arbetsförhållanden har nästintill setts som ”lyxkrav” när det betraktas utifrån ett ekonomiskt perspektiv, vilket det vanligtvis gör. Detta kritiseras i studien och ett skifte i synen på arbetstidsförkortning anses därför vara av värde. För att åstadkomma ekonomisk utveckling och ökad sysselsättning tillsammans med en högre levnadsstandard är Gardell övertygad om att arbetstidsförkortning är en nödvändig åtgärd.

Arbetstidsförkortning har även i tidigare studier angripits ur ett klass- och könsperspektiv, där reducerad arbetstid ses vara en kvinnofråga då främst kvinnor anses tjäna på en sådan reform. Detta hänförs till att kvinnor utför större delen av arbetet i hushållet och även i större uträkning har deltidstjänster än män. Detta antagande i studien styrks även av att kvinnor överlag är mer positivt inställda till arbetstidsförkortning än män. Arbetstidsförkortning anses även vara relaterad till klass då den berör relationen mellan arbetsgivare och arbetstagare samt att det går att se mönster i åsikt, klass och partitillhörighet där arbetare och lägre tjänstemän är mest positiva till en tänkbar reform. Köns- och klassdimensionerna kan förenas men anses samtidigt kollidera med varandra där klass traditionellt har varit det dominerande intresset i svensk politik (Rohdén 2003).

Även Johansson (1984) menar på att kvinnor är gruppen i samhället som har störst efterfrågan på arbetstidsförkortning. Han fortsätter även på Gardells (1982) spår med intressekonflikter och betonar främst ekonomin och konflikten mellan långsiktighet och kortsiktighet. Han menar på att det sällan fokuseras på att arbetstidsförkortning kan medföra ekonomiska vinster eftersom det i ett första skede är kostsamt med produktionsbortfall och ökade lönekostnader och därför är lika med en kortsiktig förlust. Gardell menar på att det är sällsynt att fokusera på det långsiktiga perspektivet där arbetet kan komma att bli mer rationellt genom att medarbetarna blir mer utvilade och effektiva. Johansson tror även på arbetsdelning som en lösning till jobbskapande i en alltmer automatiserad och digitaliserad värld. Det som skiljer

denna synvinkel från tidigare nämnd forskning, exempelvis George och Bergold är att han talar mer om genomslag för en selektiv arbetstidsförkortning. Detta för att en generell arbetstidsförkortning har för stort motstånd från ekonomiska intressen samt att uppoffringarna för ekonomin inte behöver vara lika stora då arbetstiden minskas i mindre omfattning inom vissa branscher.

Som framgår av den tidigare forskningen kan arbetstidsförkortning diskuteras utifrån olika perspektiv, däribland ekonomi och hälsa som framstående inslag.

4. Metod och material

4.1 Metod

Den metod som har valts ut för att besvara frågeställningen i studien är kvalitativ textanalys i form av argumentationsanalys. En argumentationsanalys syftar till att lyfta fram en tydlig och jämförande framställning av en debatt. Inom metoden argumentationsanalys finns olika inriktningar som fokuserar deskriptivt, preskriptivt eller på beviskraft (Bergström m. fl. 2012:92f). Denna studie fokuserar enbart på den deskriptiva metoden då syftet just är att beskriva och reda ut förekommande argument i debatten och uppstående intressekonflikter. Argumentationsanalys är lämplig som metod för att beskriva olika ståndpunkter i exempelvis en samhällsdebatt för att klargöra vad debatten handlar om. I linje med syftet för studien anses därför argumentationsanalys vara en lämplig metod (Beckman 2005:28f).

Studiens metod grundar sig på tre steg, först har en teoretisk ram identifierats med fyra centrala teman i debatten, i resultatet presenteras de åtta huvudargument som återfinns i debatten och i vårt analysavsnitt analyseras argument och teman gemensamt.

Den teoretiska referensramen har identifierats genom en övergripande genomläsning i media och dokument från Göteborgs stad. Det kunde i det sammanhanget fastslås att debatten präglats av olika intressen och alltså gjort att fyra teoretiska begrepp har identifierats. I *Teoretiskt ramverk 5* förklaras närmare hur de fyra begreppen operationaliserats och anpassats till studien. I analysen har sedan de identifierade begreppen analyserats tillsammans med argumentationen i debatten för att på så sätt skapa en ökad förståelse för intressekonflikter i frågan.

Den valda metoden medför även en del utmaningar vilket är viktigt att ta i beaktning vid analysen. Det finns dels risk för tolkningsutmaningar, att mönster nästintill påtvingat skapas och dels kan det vara svårt att ens upptäcka påståenden i texten. En följd av det är att trovärdigheten för studien kan sättas på spel. Att tolka en text är därmed ett problem för intersubjektivitet då samma text kan ses ur olika vinklar. En lösning på problemet är att tydligt motivera och visa tankegången bakom resonemangen (Bergström m .fl. 2012:132f). Därför kommer det i studiens resultat tydligt att framgå vilka citat som bygger upp respektive argument följt av kommentarer. I studiens analys utreds argumenten som behandlas i resultatet i relation till det teoretiska ramverket.

Vi har även deltagit på ett seminarium som ägde rum 26/4-17 på Handelshögskolan i Göteborg då en utvärdering av projektet presenterades av följeforskaren Bengt Lorentzon. Under seminariet, som gav möjlighet till kommentarer från publiken, tydliggjordes återigen att det finns starka åsikter i frågan och debatten blev stundtals intensiv. Deltagandet på seminariet gav oss en ökad förståelse för den aktuella debatten och har på så vis bidragit till en större inblick som varit viktig vid genomförandet av studien.

4.2 Studiens argumentationsanalys

För att förtydliga hur vår argumentationsanalys har genomförts har vi samlat in material från den aktuella debatten för att sedan ombilda argumentationen och foga samman de olika texterna med varandra (Bergström m. fl. 2012:93). Efter en närmare genomgång av empirin har en tes fastställts i debatten som sedan står som grund för utformandet av pro- och contraargument som är för- och motargument mot tesen. Argumenten har sedan struktureras och sammanställts i fyra övergripande för- och motargument och blir således studiens första analyschema. Denna sammanställning utgör vår resultatredovisning och besvarar den första delen av frågeställningen.

Tesen i debatten har vi identifierat som: Projektet med reducerad arbetstid är bra och medför positiva konsekvenser. Att vår tes har tagit ställning för ena sidan i debatten har ingen större betydelse då pro- och contraargumenten endast hade skiftat sida om det motsatta istället hade valts (Beckman 2005:40). De argument som stödjer tesen betecknas P och de som motsätter sig den betecknas C. Nedan redovisas en tabell som förtydligar de argument som har hittats.

Tabell 1: Redovisning av pro- och contraargument från materialet.

PROARGUMENT	CONTRAARGUMENT
P1. Det förbättrar kvinnors situation på arbetsmarknaden.	C1. Det är för kostsamt att införa reducerad arbetstid.
P2. Det förbättrar hälsan för de anställda.	C2. Det leder till en sämre välfärd med mindre kvalitet.
P3. Det kommer på sikt att bli ekonomiskt lönsamt.	C3. Det får inga märkbart positiva effekter för de anställda.
P4. Det leder till ett mer välfungerande privatliv och tid över till annat för de anställda.	C4. Andra åtgärder är mer effektiva och bör satsas på istället.

Vi fortsätter sedan resultatredovisningen utifrån respektive argument med stöd i den insamlade empirin. Detta görs genom att olika citat från texterna tas fram för att understryka respektive argument. Citaten som redovisas i resultatredovisningen är typiska för respektive argument och uttagna ur ett större sammanhang för att representera den övergripande argumentationen. Efter en första genomläsning av materialet har, som tidigare nämnts, fyra begrepp eller teman härletts som är centrala konfliktdimensioner. Utifrån och i relation till dessa olika teman analyseras sedan argumenten för att öka förståelsen för argumentens innehåll och visa vilka intressekonflikter som finns i debatten. Detta redovisas i studiens analysavsnitt och hjälper oss att besvara den andra delen av frågeställningen. De fyra begreppen utgör således studiens andra analyschema. Gemensamt kommer kartläggningen av argumentationen som redovisas i resultatavsnittet och analysen med de teoretiska verktygen att ge en bredare förståelse för debatten kring arbetstidsförkortning.

4.3 Material

Vid urvalet av materialet som utgör grunden för vår argumentationsanalys har stor vikt lagts vid att ta ställning till varje dokumentets innehåll för att avgöra om det lämpar sig för studiens syfte (Esaïasson m. fl. 2012:102). Materialet som har valts ut för att utgöra underlag för studien är huvudsakligen en debatt i kommunfullmäktige, dessutom yrkanden från Personal- och arbetsmarknadsutskottet samt debattinlägg i media. Detta kommer att motiveras nedan.

Mer specifikt består materialet av ett yttrandeprotokoll från en debatt i kommunfullmäktige där frågan diskuterades med anledning av en motion från moderaterna om att lägga ner projektet i förtid. I den debatten synliggörs flera olika argument och intressen i frågan under

projektets gång där vissa av projektets effekter har visat sig. Eftersom argumentationen då går att koppla till det visade utfallet tillför det en ytterligare dimension i debatten. Denna debatt under projektets pågående är praktiskt taget enda gången frågan debatteras grundligt bland alla partier som sitter i kommunfullmäktige i Göteborg och är därför studiens huvudmaterial.

Som komplettering till debatten används och analyseras dels ett yrkande från S, V och MP om att implementera projektet från Personal- och arbetsmarknadsutskottet, dels ett yrkande från de borgerliga partierna (M, L, KD) som svar på förslaget om införandet. Det är lämpligt att analysera argumenten därifrån eftersom de berör införandet av projektet där effekterna och konsekvenserna var oklara då projektet stod för dörren. Textdokumentet visar hur frågan initierades och hur argumentationen från det röda blocket (S, V, MP) såg ut innan införandet, tillsammans med yrkandet från opinionen (M, L, KD). Att analysera argument för pilotprojektet innan det implementerats ger värdefulla inblickar i hur de olika intressena såg ut och tog form.

Även ett debattinlägg från ett kommunalråd från Moderaterna analyseras. I debattinlägget framgår tydliga ståndpunkter som alltså utgör en del av studiens material. Detta kompletteras av debattartiklar och intervjuer av och med andra politiska aktörer samt intervjuer med personal och dåvarande enhetschefen på äldreboendet för att få en bredare och heltäckande bild av vad som har sagts om arbetstidsförkortning för att synliggöra fler intressen och argument i frågan. Intervjuerna och debattartiklarna är alla publicerade i Göteborgs-Posten och har framtagits genom en sökning i databasen Mediearkivet.

I Mediearkivet gjordes enbart sökningar mellan tidsspännet 2014 till nutid eftersom det är då projektet var aktuellt. För att inte gå miste om värdefull information användes endast sökordet arbetstid. Det sökordet kompletteras sedan i en utökad sökning med följande ord: arbetstidsförkortning, Svartedalen, kortare arbetstid samt reducerad arbetstid. Av de fem artiklar som slutligen valdes ut är tre politiska och två icke-politiska. De politiska artiklarna innehåller två argument från V och ett argument från M som är de partier som är de mest drivande.

De två icke-politiska artiklarna består av argument och erfarenheter från personalen samt den dåvarande enhetschefen och bidrar med en ytterligare förståelse för intressen i frågan när de

inte är förknippade med politik. Argumenten från båda artiklarna är hämtade när projektet pågick.

Valet av material till studien har präglats av en begränsning till att enbart se till argument från partier inröstade i Göteborgs kommunfullmäktige eftersom politikernas argument i beslutande position är direkt avgörande för projektets framtid. Det nu beskrivna materialet ger enligt vår bedömning en heltäckande bild av argumentationerna kring arbetstidsförkortning i Göteborg. Materialet till argumentationsanalysen består alltså mestadels av politiska texter.

Motiveringen till att de är lämpliga för studiens syfte är att politik till stor del handlar om argumentation och övertygelse av en ståndpunkt (Beckman 2005:38) vilket medför att de politiska argumenten ofta är välgrundade och välformulerade. Till följd av det tillsammans med att alla partier i kommunfullmäktige har uttalat sig i frågan är politiska argument ett bra föremål för analys för studien. Dessutom, som nämnts, besitter politiker makt som direkt avgör både projektets och arbetstidsförkortningens framtid.

Motiveringen till att Göteborgs-Posten användes som ett materialsökningsverktyg är för att det är Göteborgs lokaltidning och dessutom en av Sveriges största dagstidningar som därav anses ha lokalkännedom om Göteborg genom relevant lokaljournalistik.

För att veta om materialet är tillräckligt för att kunna besvara frågeställningen är det viktigt att ifrågasätta om all kunskap är införskaffad och heltäckande. För vår studie handlar det om att argumenten blir återkommande i nytt material. På så vis har studien uppnått så kallad teoretisk mättnad då inga nya infallsvinklar eller argument uppkommer (Esaiasson m. fl. 2012:168).

5. Teoretiskt ramverk

I följande avsnitt presenteras studiens teoretiska ramverk som innefattar en operationalisering och definiering av fyra olika nyckelbegrepp; ideologi, ekonomisk hållbarhet, hälsa och jämställdhet, som vi vaskat fram efter en övergripande genomläsning av debatten. För att kunna använda dessa begrepp i vår argumentationsanalys krävs en operationalisering som ger begreppen en tydlig innebörd. Begreppen har alltså härletts ur en första genomgång av debatten och är de tillsynes centrala konfliktdimensionerna.

5.1 Ideologi

Vid en översiktlig läsning av debatten framstår begreppet ideologi som centralt i och med att frågan om arbetstidsförkortning är politisk och argumenten därmed formade av ideologisk tillhörighet.

Ideologi som begrepp har en mångfaldig betydelse men gemensamt bland de olika definitionerna är kopplingen till det politiska spelrummet. Ideologier är världsuppfattningar, principer eller synsätt som går att applicera på samhället. En ideologi kan influera och påverka den politiska handlingen och innebär alltså olika uppfattningar, normer och samhällsföreställningar (Nationalencyklopedin 2017). Dock är det viktigt att skilja på ideologi och politiskt parti eftersom det är två skilda företeelser. Partier hämtar visserligen både uppfattningar och världsåskådning från ideologier men partierna i Göteborgs kommunfullmäktige som besitter makt täcker inte alla ideologiska åskådningar som finns. Det kan vara väsentligt att ha det i åtanke för studien. Dock har de politiska partierna formats av ideologier (Ljunggren 2000:10). Genom att härleda ett specifikt argument till ett ideologiskt ursprung kan argumenten i debatten förstås på ett djupare plan.

En ideologi kan sägas utgöra en gruppering för världsuppfattningar för att skapa en slags orientering för alla samhällets aktörer, såväl politiska partier som enskilda medborgare. Ideologier formas av olika frågor, mycket handlar om hur samhället bör organiseras på det mest optimala sättet, exempelvis vad gäller styrning och finansiering (Larsson 2006:21f).

De olika intressena i frågan om arbetstidsförkortning kan antas vara påverkade av ideologier, eftersom frågan är politisk, vilket kan öka förståelsen för varför argumenten ser ut som de gör. I linje med ovanstående utgår definitionen av begreppet ideologi att det är en organisationsidé som inte innehar något rätt eller fel. Alltså innebär ideologi i vår studie olika föreställningar om hur ett samhälle bäst bör organiseras. Hur olika världsuppfattningar skapar olika intressen är således en nödvändig teoretisk operationalisering som kan vara till hjälp för att kunna besvara vår frågeställning.

5.2 Ekonomisk hållbarhet

Den tidigare forskningen om arbetstidsförkortning handlar till stor del om ekonomiska aspekter. Även debatten om arbetstidsförkortning i Göteborg handlar ofta om ekonomi på så vis att det ses vara en kostsam reform alternativt att det ses vara ekonomiskt lönsamt på sikt.

Därmed är ekonomisk hållbarhet ett begrepp som är väsentligt att innefatta i analysen och utgör därför en del av vår teoretiska referensram.

För att operationalisera begreppet ekonomisk hållbarhet som gör det användbart i vår studie är det rimligt att tala i termer av hushållning. Hållbarhet i sig innebär att undvika att äventyra kommande generationers samhälle inom främst tre aspekter; sociala, ekologiska och ekonomiska (Nationalencyklopedin 2017).

Den ekonomiska hållbarheten präglas av idéer om tillväxt, där mer tillväxt genererar mer resurser, vilket är en motsvarighet till bättre standard i ett ekonomiskt sammanhang. Tillväxten behöver inte inta en renodlad finansiell form utan kan vara exempelvis arbetskraft eller utveckling. Övergripande är dock att tillväxten förr eller senare kopplas till monetär form (Fegler m. fl. 2000:23f). Den ekonomiska tillväxten och dess utveckling kommer att leda till ett välstånd och då åsyftas främst ett materiellt sådant.

Den ekonomiska hållbarheten går hand i hand med de andra aspekterna av hållbarhet, ekologisk och social, vilket framgår i Brundtlandkommissionens rapport *Vår gemensamma framtid*. Hållbarhetsmålen får inte stå självständiga utan behöver samarbeta för att nå fullständig hållbarhet. Det var i ovan nämnd rapport som hållbarhetsbegreppet först kom att definieras och användas (Fegler m. fl. 2000:23).

En operationalisering av begreppet ekonomisk hållbarhet är viktig för studien dels för att det är ett framträdande samhällsmål och dels för att ekonomin präglar och är avgörande i politiska beslut oavsett politisk åskådning. Definitionen av begreppet ekonomisk hållbarhet i vår studie blir följaktligen, med avstamp i *Vår gemensamma framtid*, att hållbarhet i sig, och därmed även ekonomisk hållbarhet, handlar om att hushålla med resurser för att inte äventyra kommande generationers livsstil. Hushållning av resurser betyder alltså att ha en aktningvärd inställning till pengar samt att inte slösa.

5.3 Hälsa

En del av argumenten i debatten om arbetstidsförkortning i Göteborgs stad har varit relaterade till hälsoaspekter, vilket även framgick i en utvärdering av projektet. Därmed är det en viktig aspekt att beakta i debatten och behovet finns av en operationalisering av begreppet hälsa.

Nationalencyklopedin påpekar bristen på en entydig och klar definition av begreppet hälsa men betonar samtidigt likheten som många definitioner innefattar vilket är aspekten av avsaknad av sjukdom. Vanligtvis tas två olika utgångspunkter vid definition av begreppet, där det antingen ses ur ett helhetsperspektiv och den enskilda upplevelsen anses vara av relevans. Den andra utgångspunkten är mer saklig och utgår från att medicinska eller sociologiska förfaranden avgör om något är friskt eller sjukt (Nationalencyklopedin 2017). World Health Organization, förkortat WHO, som är en central organisation rörande hälsa och som tidigt fastlade sin definition av begreppet, definierar hälsa som ett tillstånd där vi människor upplever både psykiskt, fysiskt och socialt välmående (WHO 2014). WHO adderar alltså ytterligare en dimension i sin definition, där inte bara uteslutandet av sjukdom ska vara uppfyllt utan ett totalt välmående ska upplevas för att beskriva hälsa.

Medin m. fl. (2000) beskriver likt Nationalencyklopedins definition att hälsa kan brytas ner i olika kategorier där den ena inriktningen är medicin och den andra humanism. I den medicinska inriktningen ställs hälsa i relation till sjukdom, där avsaknad av sjukdom likställs med hälsa, här utelämnas mentala aspekter. I den humanistiska inriktningen ses hälsa ur ett bredare perspektiv och innefattar även sociala aspekter. Människan ses i samspel med sin omgivning och hälsa mäts i relation till individens möjlighet att förverkliga sina drömmar och mål (Medin m. fl. 2000:39ff).

Även om WHO:s definition av hälsa kan anses vara bred och därför har kritiserats för sin omfattande karaktär så är det den definition som studien kommer att utgå ifrån för att den anses täcka upp alla dimensioner i begreppet. Det vill säga att hälsa innefattar fysiskt, psykiskt och socialt välmående.

5.4 Jämställdhet

Som en del av den tidigare forskningen har pekats på kan arbetstidsförkortningen ses som en kvinnofråga där kvinnor främst gynnas av en sådan reform. En del av argumenten i debatten har pekats på just jämställdhetsaspekten.

Jämställdhet är ett svårdefinierat begrepp och kan i vissa fall beskrivas som ett begrepp som får sin innebörd först när det sätts i ett sammanhang och att det därmed kan definieras olika beroende på kontext. Jämställdhet ses alltså ur detta perspektiv som något som görs och inte något som är där sättet som jämställdhet talas om och praktiseras är det väsentliga eftersom

föreställningen om vad jämställdhet är skiljer sig åt (Rönblom 2011:36f). Jämställdhet definieras enligt Nationalencyklopedin som att förhållandet mellan könen ska vara lika och att könen har samma rättigheter. Begreppet kan brytas ned till makt, inflytande, möjligheter, förutsättning, arbete, villkor, utvecklingsmöjligheter, utbildning, intressen, talanger, ansvar i hemmet och frihet från våld där jämställdhet uppnås då alla dessa aspekter har lika förutsättningar mellan könen (Nationalencyklopedin 2017). Innan jämställdhet uppkom som ett erkänt begrepp på 60-talet existerade endast ordet "kvinnofråga" vilket det fortfarande kan anses förknippas med. Jämställdhet i dag kan även ses som ett rättsbegrepp i och med att begreppet innefattar lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter på flera plan i livet för båda könen (Wahl m. fl. 2011:198).

Den definitionen som används i vår studie utgår från Wahl m. fl. och även delvis från Nationalencyklopedin och syftar till lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter i livet för både män och kvinnor.

6. Resultat

6.1 Proargument

P1. Det förbättrar kvinnors situation på arbetsmarknaden

Det första argumentet som stödjer tesen handlar om att kvinnors situation på arbetsmarknaden kommer att förbättras om arbetstidsförkortning införs. Detta argument är sammanställt av två citat som säger att många kvinnor i dag utför merparten av det obetalda hemarbetet vilket leder till att de inte känner att de kan arbeta heltid för att hinna eller orka övriga sysslor utanför arbetet.

Redan i dag finns många som frivilligt arbetar sex timmar för att få ihop sin vardag, andra ofrivilligt för att de helt enkelt inte orkar arbeta åtta timmar. Flera av dem är kvinnor. Genom en arbetstidsförkortning sker både en arbetstids- och löneutjämning, vilket i praktiken ger en löneökning för deltidsarbetande då deras tjänst ges en heltidslön. Sex timmars arbetsdag ökar på så sätt kvinnors möjlighet till ekonomisk självständighet.

(Engström (V) GP 2015)

Det är alltför ofta som arbetarklassens kvinnor får betala för sin egen arbetstidsförkortning genom att helt enkelt gå ner i tid – man orkar inte arbeta full tid. Det är också arbetarklassens kvinnor som bär upp välfärden. LO:s jämställdhetsbarometer visar att arbetarkvinnor ofta har

sämre lön, sämre villkor och också generellt mindre möjligheter att styra över sitt arbete.

Därför är det dags att vi gör något åt detta. Då är sex timmars arbetsdag en väg.

(Djurner (V), KF, 2016, s. 27f)

Citaten visar på att en reduktion av arbetstiden från åtta till sex timmar hade möjliggjort för fler kvinnor att arbeta heltid på färre timmar samt att deras ställning då hade stärkts. Det sista citatet visar även på en klassdimension i relation till arbetstidsförkortning.

P2. Det förbättrar hälsan för de anställda

Det andra argumentet som stödjer tesen handlar om att arbetstidsförkortning kommer att medföra en förbättrad hälsa för de anställda. Argumentet stärks dels utifrån politiska citat som framkommit innan projektets införande och dels under projektets gång tillsammans med personalens och enhetschefens upplevelser under projektets gång.

Genom försöket vill vi visa att en förkortad arbetstid ger positiva effekter på personalens fysiska och psykiska hälsa. Vår förhoppning är en friskare och mindre stressad personal, vilket även ger de äldre en ökad kvalitet i verksamheten.

(Engström (V) GP 2015)

Försöket med sextimmarsdag på Svartedalens äldrecentrum är en framgång. Sjukfrånvaron har minskat och arbetsglädjen ökat. Just därför är det viktigt att projektet får fortsätta.

(Djurner (V), KF, 2016, s. 27f)

Förutom dessa politiska aktörer finns det även andra som yttrar sig om att hälsan förbättras vid en förkortad arbetstid. De två första citaten nedan är från personalen och det sista är från den dåvarande enhetschefen på Svartedalens äldreboende.

Efter första månaden har jag kommit till insikten att jag inte behöver vara så stressad. Jag kommer till jobbet med ett lugn. Alla är gladare. Vi tar de boende på ett lugnare sätt, vi hinner ta promenader med dem, vi har mer kraft och ork.

(Nilsson, GP 2015)

Schemat är underbart. Självklart är det skönt med mer fritid, men den stora vinsten är faktiskt här på jobbet. När vi är fler här har stressen minskat, alla upplever det.

(Timberg, GP 2015)

Vi har inte fått statistik än, men upplevelsen är positiv. Medarbetarna tycker att man har mer ledig tid. Många har börjat träna på något sätt, cykla eller köpt gymkort. De tycker att de orkar och hinner nu.

(Leppänen, GP 2015)

Dessa citat betyder att det finns många röster som argumenterar för att en arbetstidsförkortning för med sig positiva effekter vad gäller hälsa, i form av bland annat färre sjukskrivningar, färre arbetsskador, mindre stress, gladare och mer utvilad personal samt bättre stämning på arbetsplatsen.

P3. Det kommer på sikt att bli ekonomiskt lönsamt

Det tredje argumentet handlar om främjande av ekonomisk lönsamhet. De uttagna citaten visar hur argumentationen i debatten frekvent tar avstamp i ekonomiska aspekter. Dock är det ofta i relation till hälsoaspekter som ekonomiska vinster framställs vilket gör att detta argument har en del gemensamt med P2. Argument P3 bygger först och främst på ett karaktäristiskt citat som handlar om att arbetstidsförkortning kommer att bidra till samhällsekonomisk vinst genom en sorts omfördelning av resurser. Det andra citatet berör att stressrelaterade sjukdomar medför en ökad kostnad och om dessa inte åtgärdas, med en arbetstidsförkortning, kommer det att leda till ekonomiska problem. Det sista citatet som bygger upp argument P3 syftar till att arbetsdelning skapas som en effekt av förkortad arbetstid och därav även fler jobbtillfällen vilket ökar den ekonomiska lönsamheten med minskad arbetslöshet. Det sista citatet har även inslag av att hälsan kommer att förbättras genom arbetsdelning och kan därför även kopplas till argument P2.

Vi tror att vi kan minska försäkringskassans kostnader för sjukskrivningar och arbetsskador, genom att försäkringskassan bör lämna ifrån sig sparade pengar efter minskad sjukfrånvaro och färre arbetsskador till de kommunala förvaltningarna som fått ökade lönekostnader på grund av sextimmarsdagens införande. Då blir sextimmarsdagen samhällsekonomiskt lönsam.

(Pilhem (V), GP 2014)

Ytterligare en anledning att inte förkasta försöket är hanteringen av stressrelaterade sjukdomar, som vi i dag faktiskt vet att många medarbetare råkar ut för. Det är också en samhällskostnad och i förlängningen ett problem, om inte alla kan vara arbetsföra.

(Papaioannou (VägV), KF, 2016, s. 30)

Om vi förändrar dagens arbetsnorm till sex timmar kan vi dessutom skapa fler arbetstillfällen. Genom att dela på jobben, kan fler arbeta. I stället för att vissa sliter ut sig, kan alla hjälpas åt.

(Engström (V), GP 2015)

I yrkandet angående försöket med arbetstidsförkortning så framkommer det att det röda blockets (S, V, MP) intressen av projektet bland annat är möjligheten till att skapa fler jobb samt att se vilka samhällsekonomiska vinster projektet kan föra med sig. Det tyder på att initiativtagarna har förhoppningar om ekonomisk lönsamhet och använder det som argument i debatten.

...men också för möjligheten att skapa fler jobb. Utöver detta är vi intresserade av att belysa vilka samhällsekonomiska vinster som kan göras av andra aktörer i samband med projektet.

(Personal- och arbetsmarknadsutskottet 2014)

P4. Det leder till ett mer välfungerande privatliv och tid över till annat för de anställda

Det sista argumentet som förespråkar tesen handlar om att arbetstidsförkortning bidrar till att få ihop livspusslet och är sammanställt av citaten nedan. Citaten är hämtade från när projektet var igång och består av en blandning av yttranden från politiker tillsammans med personalens erfarenheter av projektet.

Jag var så trött. Så småningom blev jag sjuk. Om jag hade haft möjligheten att arbeta sex timmar med bibehållen lön hade jag inte stått vid diskbaljan klockan 10 på kvällarna. Jag hade inte använt våra lediga dagar till att tvätta och städa. Jag hade istället varit mer med mina barn.

(Bergqvist (V), KF, 2016, s. 38)

Det är så skönt att verkligen vara ledig när jag är ledig. Tvätt och städning tar jag hand om när jag kommer hem från jobbet, jag behöver inte göra det på mina lediga dagar längre. Jag har mer ork, mer tålamod, mer av allt. Det gällde bara att släppa att jag ska hinna med åtta timmars arbete på sex timmar.

(Södergren, GP 2015)

I citaten framgår det att politiker och personal menar på att projektet kommer att leda till att mer tid blir över till annat. Detta bidrar således till skapandet av det fjärde och sista

argumentet till tesen som handlar om att projektet bidrar till ett mer välfungerande privatliv samt att tid finns över till annat.

6.2 Contraargument

C1. Det är för kostsamt att införa reducerad arbetstid

Ett frekvent förekommande motargumentet till projektet med reducerad arbetstid är att det anses vara för kostsamt att införa. Dels uppkom det argumentet redan innan införandet av projektet från det borgerliga blocket (M, L, KD) och dels kan det ses vara vanligt förekommande i debatten under projektets gång. De uttalade sig tidigt i debatten om sin negativa inställning med hänvisning till den kostsamma aspekten.

Politiken bakom förslaget är inte ekonomiskt ansvarsfullt eftersom frågan om framtida löneökningar måste omhändertas i kommande lönerevisioner och i dagsläget inte är finansierad.

(Personal- och arbetsmarknadsutskottet 2014)

Citatet visar att det är kostsamt med projektet och därmed riskabelt för framtida finansieringar. Ytterligare ett citat som stärker argumentet är det nedan som menar att projektet är en utopi och att det därmed är dåligt att införa projektet. Det finns flera inlag i debatten som argumenterar för just detta, att det är olämpligt att införa något ”på prov” som inte kommer kunna genomföras storskaligt på grund av ekonomiska begränsningar.

Är det verkligen rätt att lägga miljontals kronor på ett försök som aldrig kommer att kunna genomföras i stor skala? Är det att visa ansvar? Är det att visa respekt för skattebetalarna? För mig är det solklart att svaret är nej på de frågorna. Experimentet måste avslutas.

(Lega (KD), KF, 2016, s.35)

Arbetstidsförkortningen i storskalig form framställs som ett utopitillstånd i flera inlag i debatten där bland annat förespråkaren Daniel Bernmar (V) kritiseras för sina ansedda orealistiska tankar om projektet. Alltså ställs detta projekt i relation till möjligheten att införa en generell reducerad arbetstid. Citaten nedan stärker också argumentet och innefattar ståndpunkten att fler verksamheter hade efterfrågat en arbetstidsförkortning om så gick, men att det inte är möjligt.

Det känns som om Daniel Bernmar är som pojken med guldbyxorna, som sagt, när han vänder fickorna ut och in trillar det ut pengar. Men varifrån kommer pengarna? Jo, från skattebetalarna!

(Simonsson (M), KF, 2016, s. 33)

Det finns ganska många anställda i den här staden, ungefär 53 000 personer, och det finns yrkesgrupper som går på knäna i dag, bland annat socialsekreterare, som säkert också skulle vilja jobba sex timmar och som också skulle vilja ha ett projekt liknande detta. Men det är ohållbart, för det finns inte pengar! Detta är en utopi!

(Simonsson (M), KF, 2016, s. 29)

Båda citaten med mothugg mot förespråkarna och hänvisning till ekonomiska begränsningar är typiska bland motargumentet att det är för kostsamt med projektet.

C2. Det leder till en sämre välfärd med mindre kvalitet

Även om majoriteten av motargumenten kan ses fokusera på de ekonomiska aspekterna så finns det även en mindre men tydlig skara argument som hänvisar till att både service och kvalitet i äldreomsorgen kan komma att äventyras vid arbetstidsförkortning. Detta syns i de båda citaten nedan.

Vi menar att ekvationen inte går ihop och att förslaget med arbetstidsförkortning innebär att verksamheternas kvalitet och service kommer att påverkas negativt.

(Personal- och arbetsmarknadsutskottet 2014)

Den arbetstidsförkortning som nu är på väg att genomföras är en felaktig prioritering av flera skäl. Antingen blir det färre händer i välfärden eller så ökar kostnaderna kraftigt.

(Rydén (M), Moderat.se, 2014)

Dessa argument visar båda på att en arbetstidsförkortning får negativa följder för den arbetsplats där den införs, i det här fallet äldreomsorgen. Detta argument rymmer även utrymme för att dra paralleller till andra motargument, både till att det är ekonomiskt kostsamt och att det är en felprioritering. Citatet nedan går att koppla både till argumentet att förkortad arbetstid kan leda till kvalitetsbrister men är även ett citat som visar på ekonomiska aspekter och felprioriteringar.

Dessa miljoner hade i första hand behövts till satsningar i det dagliga inom äldreomsorgen för att komma till rätta med personal-, trygghets- och kvalitetsfrågor.

(Simonsson, Rydén (M), GP 2016)

Detta citat stärker alltså argumentet att kvaliteten kommer att försämrans om satsningar på förkortad arbetstid görs och är med och bygger upp motargument två till tesen.

C3. Det får inga märkbart positiva effekter för de anställda

En annan typ av argument som är förekommande i debatten är de som kritiserar de resultat som hittills har kunnat presenteras i projektet. Att sjukfrånvaron minskade är ett faktum som är svårt att förneka, däremot ifrågasätts resultaten och om de är tillräckligt bra i och med den stora satsningen. De första två citaten visar just på detta argument.

Tittar man på försöket så hade de 6,4 % innan försöket började, och nu har man 5,8 %. Den har alltså minskat med 0,6 % och det har kostat 6 miljoner kronor. Jag tycker inte det är någon succé precis.

(Anderssen (L), KF, 2016, s.32)

Jag vet inte vilken värld Daniel Bernmar lever i – att 5,8 % är ett lågt sjukskrivningstal. Det tycker inte jag. Det finns ställen där man har bra mycket lägre. Om det är så fantastiskt bra borde det vara nere på noll – kanske inte noll men 0,5 % eller så.

(Simonsson (M), KF, 2016, s.25)

Båda citaten visar på en stor skepsis mot resultaten där sjukfrånvaron förväntades vara lägre och därmed anses projektet inte medföra tillräckliga resultat för att det ska klassas som positivt för de anställda. En annan aspekt av samma motargument att det inte får positiva effekter för de anställda är citatet nedan. Här nämns att en arbetstidsförkortning kommer att få negativa följder för kvinnor.

I förarbetet till studien var det en av de rödgröna som, anno 2015, sade i personalutskottet – och nu vill jag vända mig till er som kallar er för feminister: ”Jo, det här projektet är bra, för då kan man laga mat från grunden, man kan cykla och hämta barnen på förskolan och man får också tid att sylta och safta.” Vem är det man pratar om här? Jo, det är vi kvinnor, som ni ”feminister” vill låsa fast i köket!

(Rydén (M), KF, 2016, s.34)

I citatet går att utläsa en kritik mot den tidigare uttalade föreställning om projektet som delvis ett jämställdhetsprojekt. Tvärtom hävdas här att den ökade fritid som skapas vid kortare arbetsdagar kommer leda till att kvinnor återtar större delen av hushållsarbetet. Alla tre citat visar alltså på en negativ inställning mot de uppvisade resultaten av projektet samtidigt som arbetstidsförkortningen inte ses få tillräckligt positiva följder för de anställda eller till och med som det sista citatet säger, att det istället medför negativa effekter.

C4. Andra åtgärder är mer effektiva och bör satsas på istället

Ett argument som befinner sig nära det första motargumentet om att projektet är ekonomiskt kostsamt och ohållbart är parallellen till att staden hellre borde satsa på andra åtgärder som anses vara mer effektiva. De första citaten som presenteras nedan säger inget om att äldrevården i sig är felprioriterat utan menar istället att felprioriteringen ligger i typen av satsning.

De miljoner som har satsats i försöket hade kunnat göra nytta på andra håll – med samma resultat. Det är en felprioritering! Att satsa på en ökad personaltäthet inom äldreomsorgen, fler händer, skulle ge resultat med de pengar som kommunfullmäktige avsätter.

(Fogelgren (L), KF, 2016, s.26)

Tidigare studier visar att medarbetarnas upplevelse av arbetet påverkas mer av hur stort inflytande de har över sin arbetsituation, hur bra tillgången på kunskapsutveckling är och hur varierat arbetet är. Brist på arbetskraft och låg personaltäthet påverkar arbetsbelastningen och stressen negativt.

(Rydén (M), Moderat.se, 2014)

Det finns även uttalanden i debatten som betonar att satsningar borde göras på helt andra håll än inom äldreomsorgen och hänvisar bland annat skolan som ett önskvärt och bättre prioriterat alternativ. Båda citaten nedan visar på den typen av argument.

Att införa arbetstidsförkortning är fel väg att gå när vård, skola och omsorg i Göteborg, liksom i Sverige i stort, behöver både kvalitetslyft, fler händer och fler som arbetar heltid.

(Personal- och arbetsmarknadsutskottet 2014)

...det finns väldigt många elever i skolan som inte får det stöd de ska ha, för att det inte finns pengar. Att då använda pengar till ett sådant här projekt är oansvarigt.

(Simonsson (M), KF, 2016, s.29)

Alla citaten som presenteras ovan är karaktäristiska i debatten för motargumentet om att pengarna som projektet kräver borde ha spenderats på andra vis och täckt upp för andra behov. Stort fokus i argumenten kan ses vara på vilka andra åtgärder som påverkar trivsel och hälsa hos personal medan visst fokus bland denna kategori motargumentet även centrerar kring helt andra åtgärder som hade varit att föredra istället, såsom att satsa på skolan framför en arbetstidsförkortning inom äldreomsorgen.

7. Analys av pro- och contraargument i förhållande till det teoretiska ramverket

7.1 Ideologi i relation till argumenten

De olika argumenten i debatten visar på att det finns olika intressen som kan vara färgade av olika ideologiska föreställningar, såsom hur de har uppstått, vad de grundar sig i och varför de ser ut som de gör.

Som tidigare nämnts utgår studien från definitionen att ideologi är en organisationsidé av olika föreställningar om hur ett samhälle bäst bör organiseras. Vi kan i de olika argumenten se en underliggande skild syn på samhället och därmed även arbetstid. Ur ett perspektiv kan alltså hela debatten ses ha en ideologisk prägel då de flesta argument, åtminstone de politiska, kan ses härstamma ur en föreställning om hur samhället bäst bör organiseras.

I argument C4, *Andra åtgärder är mer effektiva och bör satsas på istället*, går det att urskilja att argumentet styrks av citat där det finns olika åsikter om hur samhället ska organiseras och vad som bör prioriteras. I argumentet finns alltså en skild syn på välfärd och åtgärder som delvis kan grundas i ideologi, exempelvis att flexibilitet och större möjlighet att påverka sitt eget arbete borde vara en prioriterad åtgärd. Här förespråkas alltså en ökad frihet och ingen övergripande reform där politiker detaljstyr. Även andra välfärdsområden såsom skolan ansågs vara en mer prioriterad fråga. Dessa citat visar på olika föreställningar om hur samhället ska fungera. Likaså kan argument C2, *Det leder till en sämre välfärd med mindre kvalitet*, visa på en viss syn på välfärd som på flera sätt påminner om C4, att det är en felprioritering. Även här syns ett starkt motstånd som kan ha grund i ideologisk föreställning,

detta för att synen på vilka åtgärder som leder till kvalitetsbrister alternativt kvalitetshöjningar kan bero på rådande världsåskådning.

Bland den tidigare forskningen lyfts bland annat samma typ av argument fram, där exempelvis en ökad flexibilitet förespråkas som en åtgärd att föredra framför arbetstidsförkortning (Anxo m.fl 1998). Det anses alltså likt argument C4 vara en ineffektiv åtgärd och en felprioritering. Genom flertalet argument synliggörs alltså att arbetstidsförkortning som fråga är ideologiskt laddad och innehåller olika uppfattningar som grundar sig i politiska ställningstaganden. Detta i sin tur innebär att föreställningen om arbetstidsförkortning är präglad av ideologi.

7.2 Ekonomisk hållbarhet i relation till argumenten

Det går att applicera många av argumenten till begreppet ekonomisk hållbarhet som tidigare i studien har operationaliserats till resurshushållning. I relation till begreppets innebörd finns olika åsikter och inställningar till hur ekonomisk hållbarhet uppnås i praktiken och bäddar därmed för intressekonflikter.

Ekonomisk hållbarhet och hur den uppnås i praktiken kan ses vara de borgerliga partiernas (M, L, KD) starkaste och mest frekventa argument där arbetstidsförkortningen målas upp som ett stort misslyckande. Partierna menar att projektet leder till motsatsen av vad ekonomisk hållbarhet innebär. Ett av de starkaste argumenten som påvisar just detta är C1, *Det är för kostsamt att införa reducerad arbetstid*. Argumentet innehåller ståndpunkten att det är ekonomiskt ohållbart att satsa på projekt som detta då det kommer att äventyra kommande generationers ekonomi. Moderaterna likställer projektet med en utopi och menar även att det är högst ekonomiskt oansvarigt eftersom det i realiteten inte kommer att kunna finansieras.

Dock kan ekonomisk hållbarhet i debatten även få en annan innebörd när ett annat perspektiv appliceras. Det röda blocket (S, V, MP), däribland främst Vänsterpartiet, tror att projektet kommer att främja ekonomisk hållbarhet och talar istället om termen i relation till hälsoaspekter. Intressena ses utifrån den synvinkeln som förenliga då en satsning på hälsan som arbetstidsförkortning anses vara, leder till ekonomisk hållbarhet på sikt. Hälsa och ekonomi som teman i debatten är därför nära besläktade men samtidigt två stora intressen som ofta kolliderar beroende på utgångspunkt.

Att ekonomi och hälsa ses som möjliga att förena av de röd-gröna partierna (S, V, MP) förklaras i argument P2, *Det förbättrar hälsan för de anställda*. Argumentet innebär att en hälsosatsning i och med en arbetstidsförkortning kommer att bespara samhället mycket kostnader som annars hade gått till att finansiera bland annat sjukskrivningar. På så vis går det att säga att hälsa och ekonomi har en nära relation men samtidigt är två stora dominerande intressen i argumentationen som inte alltid går att förena och kommer därför vara ett återkommande inslag i analysens fortsättning.

Reducerad arbetstid kan även ses som lösningen på samhällsekonomiska bekymmer, vilket visas i argument P3, *Det kommer på sikt att bli ekonomiskt lönsamt*. Detta argument passar in under ekonomisk hållbarhet på så sätt att fler jobb anses kunna skapas. Detta påstås även kunna minska arbetslösheten som kostar samhället stora summor, samt att även stressrelaterade sjukdomar kommer att minska. Dessa effekter som arbetstidsförkortning anses leda till främjar och förbättrar samhällsekonomin. Arbetsdelning till följd av arbetstidsförkortning är även något som Johansson (1984) tar upp i sin studie och då i termer av att kunna få bukt med den för samhället kostsamma arbetslösheten. Som vi kan se innehåller det röda blockets (S, V, MP) argumentation förenade ekonomi- och hälsoaspekter och att förbättrad hälsa påverkar ekonomin i positiv riktning. På detta sätt kan vi urskilja att ekonomisk hållbarhet som begrepp är relativt enkelt att operationalisera men att synen på vägen för att nå ekonomisk hållbarhet skiljer sig åt beroende på partitillhörighet. Detta går att återkoppla till det tidigare nämnda begreppet ideologi där både syn på tillvägagångssätt och ekonomisk hållbarhet skiljer sig åt genom ideologisk föreställning.

7.3 Hälsa i relation till argumenten

Kopplingen mellan arbetstidsförkortning och hälsa är frekvent bland argumenten och återfinns i de flesta förargumenten och även två motargument. Hur de förhåller sig till hälsa skiljer sig däremot åt, vissa argument antyder att den förbättras av reducerad arbetstid medan andra menar tvärtom och att andra åtgärder har bättre potential att påverka hälsan. Hälsa definieras i studien som fysiskt, psykiskt och socialt välmående. I argumentet P4, *Det leder till ett mer välfungerande privatliv och tid över till annat för de anställda*, framkommer att hälsan, framförallt det psykiska och sociala välmåendet förbättras vid arbetstidsförkortning. Detta framkommer från personalen som vi i citaten kan se upplever ett förbättrat hälsotillstånd.

Liknande argument som även inkluderar den fysiska hälsan, som också innefattas i definitionen, kan ses återkomma i P2, *Det förbättrar hälsan för de anställda*. Argumentet återkopplar till flera hälsoaspekter, både psykiskt, fysiskt och socialt välmående. Under det argumentet nämns citat som menar att dålig hälsa är ekonomiskt kostsamt och påpekar alltså dessa konkurrerande intressen i frågan. Hälsoaspekten står, som redan diskuterats, ofta emot den ekonomiska aspekten, detta är även något som den tidigare forskningen har betonat där man påvisar att det är den ekonomiska aspekten som ofta går vinnande ur debatterna. Av den tidigare forskningen (George 2000, Bergold 2002) ses även detta som en av anledningarna till att arbetstidsförkortning inte har slagit igenom som reform.

Även argument P3, *Det kommer på sikt att bli ekonomiskt lönsamt*, tar upp denna konflikt och detta argument i debatten fokuserar alltså på att motbevisa argumentet om att det är ekonomiskt kostsamt. Hälsovinster framställs som ekonomiskt lönsamma, såsom minskad sjukfrånvaro och friskare personal, vilket alltså minskar kostnader. Hälsa som tema i debatten förekommer även bland motståndare till projektet med arbetstidsförkortning. C3, *Det får inga märkbart positiva effekter för de anställda*, är ett argument som tycker att projektet borde ha gett större utfall och påverkat hälsan. En intressant iakttagelse i sammanhanget är att det endast ses vara den fysiska hälsan i form av sjukfrånvaro som tas i beaktning. Det vill säga endast en aspekt av hälsan enligt vår studies operationalisering. Detta till skillnad från de argument som förespråkar en arbetstidsförkortning, såsom argument P2, som inkluderar de andra två aspekterna också: psykiskt och socialt välmående. Att de olika argumenten inkluderar olika innebörd i begreppet hälsa kan få konsekvenser för hur argumentationen förs, vad de utgår ifrån och även förklara varför argumenten ser olika ut.

Däremot så inkluderar argument C4, *Andra åtgärder är mer effektiva och bör satsas på istället*, de andra aspekterna, där man tror att både stress, sjukskrivning och välmående är viktigt att förbättra. Citaten för argumentet talar alltså inte för att arbetstidsförkortning är rätt verktyg för att nå dit. Detta skulle kunna gå att återkoppla till olika ideologiska föreställningar om vilka prioriteringar som ska göras och synen på välfärd och metoder för att förbättra den.

7.4 Jämställdhet i relation till argumenten

Arbetstidsförkortning i relation till jämställdhet är inte det mest frekventa argumentet i debatten men det finns ett fåtal röster som använder argument om reducerad arbetstid i termer

av jämställdhet. Operationaliseringen, som gjordes tidigare i studien, gav begreppet innebörden lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter i livet oavsett kön.

Det första argumentet som är för tesen, P1 *Det förbättrar kvinnors situation på arbetsmarknaden*, innehåller ståndpunkten att det inte råder lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett kön. Argumentet säger att kvinnans ställning är underordnad mannens, att kvinnor i större utsträckning har ansvar för det obetalda hushållsarbetet och att detta är anledningen till att de i större grad arbetar deltid. Argumentet menar på att en arbetstidsförkortning kommer att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden, att det kommer att bidra till större självständighet och valmöjligheter, mer frihet till att lägga upp sin egen tid samt till att självmant ta heltidsarbeten. Detta argument menar med andra ord på att kvinnors möjligheter kommer att öka i och med projektet och på så vis är det teoretiska begreppet jämställdhet fullt applicerbart. Argument P1 går således även att placera in under begreppet hälsa då kvinnors välmående enligt argumentet anses förbättras i och med att valmöjligheterna anses öka och därmed även möjligheten att påverka sitt eget liv, vilket stämmer överens med operationaliseringen av begreppet hälsa.

Att kvinnors ställning skulle förbättras av en arbetstidsförkortning är ett argument från det röda blocket (S, V, MP), då främst från Vänsterpartiet. Ser vi till den tidigare forskningen finns det studier som tyder på att arbetstidsförkortning har en jämställdhetsaspekt där kvinnor är den grupp som främst skulle gynnas av en reform (Rohdén 2003, Johansson 1984).

Dock finns det röster höjda i motsatt riktning. Argument C3, *Det får inga märkbart positiva effekter för de anställda*, innehåller motsatsen till vad argument P1 innehåller. Det är Moderaterna som tror att en arbetstidsförkortning kommer att ha motsatt effekt på kvinnors möjligheter, att en arbetstidsförkortning och den tid som blir över kommer att leda till att kvinnor får ännu mer tid att utföra obetalt hemarbete. De menar att problemet med kvinnors underordnade ställning inte kommer att lösas med förkortad arbetstid, utan att problemet är större än så. Med den utgångspunkten går även detta argument in under begreppet jämställdhet, då jämställdhet används som en grundsten i argumentationen.

Likt de andra teoretiska diskussionerna går det även här att se att en ideologisk utgångspunkt präglar de olika ståndpunkterna. Detta eftersom förespråkarna för projektet, som ur en jämställdhetsaspekt främst består av Vänsterpartiet, ser arbetstidsförkortning som en självklar

jämställdhetsfråga, medan det blåa blocket (M, L, KD) inte håller med, eller inte aktivt yttrat sig kring detta. Att föreställningen skiljer sig åt huruvida arbetstidsförkortningen kan förbättra alternativt försämra jämställdheten kan likt de andra temana i vår studie delvis ses härledas till ideologisk utgångspunkt.

7.5 Sammandrag av analysen och svar på vår frågeställning

Utifrån resultatredovisningen har vi kunnat utläsa att det huvudsakligen uppkommit åtta argument varav fyra är positivt inställda och fyra negativt inställda till projektet med arbetstidsförkortning. Det betyder att vi kunnat besvara första delen av frågeställningen rörande vilka argument som har identifierats i debatten. Proargumenten som alltså stärker vår tes, att reducerad arbetstid är ett bra projekt som medför positiva konsekvenser, är följande: det förbättrar kvinnors situation på arbetsmarknaden, det förbättrar hälsan för de anställda, det kommer på sikt att bli ekonomiskt lönsamt samt att det leder till ett mer välfungerande privatliv och tid över till annat för de anställda. Contraargumenten som talar emot tesen är: det är för kostsamt att införa reducerad arbetstid, det leder till en sämre välfärd med mindre kvalitet, det får inga märkbart positiva effekter för de anställda samt att andra åtgärder är mer effektiva och bör satsas på istället.

Analysen hjälpte oss att besvara den andra delen av frågeställningen som berör de intressekonflikter som har identifierats i debatten. Som studiens resultat och analys har pekat på är arbetstidsförkortning en politiskt laddad fråga. Det kan ses få konsekvenser för argumentationen på så sätt att de olika argumenten till stor del är härledda ur ideologisk utgångspunkt vilket vi kunnat urskilja i ovanstående analys. Detta faktum leder också till att intressekonflikter synliggörs genom argumentationen som vår frågeställning ämnade besvara. Genom att ha identifierat fyra centrala teman i debatten och analyserat dessa med argumenten är det nu möjligt att besvara frågeställningens andra del. Genom resultatet och analysen kan vi se att den dominerande intressekonflikten är mellan hälsa och ekonomi, där de båda aspekterna verkar stå som motpoler och på flera plan oförenliga. Detta hämtar även stöd från den tidigare forskningen där detta diskuteras. Vi har även identifierat intressekonflikter mellan olika ideologiska föreställningar som kan ses vara inneboende i flera argument. Detta kan ses genom att intressekonflikter finns inom ett och samma tema och intresse. Synen på hälsa, ekonomi och jämställdhet skiljer sig åt beroende på ideologisk utgångspunkt vilket gör att olika konflikter kan identifieras även inom respektive område. Exempelvis inom jämställdhet där det råder delade meningar om arbetstidsförkortningens effekt.

För att avsluta analysen kan sägas att både för- och motargument mot tesen i debatten inkluderar samma teoretiska tema och använder det som trumfkort i argumentationen. Detta ger oss en intressant iakttagelse att exempelvis jämställdhet och ekonomi används som både ett för- och motargument i debatten. Därmed har studiens frågeställning besvarats då både argument och intressekonflikter har lyckats identifieras. Återigen visar debatten om arbetstid på att ord står mot ord.

8. Avslutande diskussion

8.1 Slutsats

Debatten och dess argument genomsyras av begreppet ideologi och är på ett eller annat sätt formade utifrån en viss världsuppfattning. I omröstningen om projektets införande i Göteborg var det tydligt att det röda blocket (S, V, MP) var för medan de borgerliga partierna emot. Detta talar för att det ligger en ideologisk föreställning om samhället bakom frågan om arbetstidsförkortning eftersom de olika partierna har olika ideologiska rötter. Det kan även sägas att frågan om arbetstidsförkortning är mer brännande för vissa partier än för andra. Exempelvis kan vi genom studien urskilja att Vänsterpartiet är drivande i frågan från det röda blocket medan Moderaterna är mest engagerade och driver frågan från det blåa blocket (M, L, KD). Det är väsentligt att poängtera att studien synliggjort tydliga gränser mellan ideologisk tillhörighet och argument, eftersom politisk åskådning uteslutande formar argumenten. Ingen person eller aktör från det röda blocket (S, V, MP) respektive blåa blocket (M, L, KD) har haft en oväntad uppfattning som inte stämmer överens med ideologisk härstamning. Studien har även synliggjort intressekonflikter i debatten, bland annat med de två dominerande intressena ekonomi och hälsa.

Tidigare forskning om arbetstidsförkortning betonar just intressen i frågan om reducerad arbetstid (Gardell 1982) vilket denna studie således också visar på finns i debatten i Göteborgs stad. Konflikten består framförallt av de olikartade intressena hälsa och ekonomi som kan ses vara en stor konfliktdimension, eller förenliga, och även detta till följd av ideologisk föreställning. Bland annat har författare såsom tidigare nämnda Sanne (1998), George (2000) och Bergold (2002) belyst konflikten mellan hälsa och ekonomi som oförenliga och att ekonomin är den dominerande aspekten. Det är således ett fenomen som den här studien bekräftar, att ekonomin och hälsan är en stark konfliktdimension. De som förespråkar arbetstidsförkortning argumenterar för att förena ekonomi och hälsa samt att hälsan bör gå före ekonomin för att på sikt kunna skapa ekonomisk lönsamhet. Att utmana

ekonomins starka prioritering i samhället är inte helt enkelt och kan därför vara en anledning till att debatten blir så pass intensiv.

Tidigare forskning har även nämnt att arbetstidsförkortning har förmågan att påverka jämställdheten på ett positivt sätt. Bland annat har Bergold (2002), Johansson (1984) och Rohdén (2003) forskat kring detta. Det som vår studie kommit fram till är att vissa politiska partier tror att jämställdheten gynnas av arbetstidsförkortning men att det också finns röster som menar på att det tvärtom skulle bli negativa effekter. Som tidigare nämnt har vi här sett tecken på att intressekonflikter förekommer inom våra teoretiska teman, inte enbart mellan dem. Vi har även sett bland den tidigare forskningen att andra åtgärder förespråkas framför arbetstidsförkortning (Anxo m. fl. 1998), vilket vår studie också har kunnat visa på är ett vanligt förekommande argument i den aktuella debatten.

Genom vår argumentationsanalys har vi identifierat huvudargumenten i debatten och analyserat dessa tillsammans med teoretiska begrepp och gör att vi nu kan avsluta vår studie med att sammanfatta vad vi har kommit fram till. Arbetstidsförkortningen i pilotprojektet är en fråga som väcker starka känslor, som innehåller många argument som tillika är formade utifrån ideologiska utgångspunkter och som därför har lagt grunden för de intressekonflikter som vi har kunnat identifiera. Dessa intressekonflikter återfinns både mellan våra teoretiska teman men även inom dessa. Vad framtiden har att utvisa om arbetstidsförkortning är svårt att förutse, men efter Svartedalen har det talats om andra projekt med selektiv arbetstidsförkortning, bland annat på Angered's socialtjänst i Göteborg (Sveriges Radio 2016). Dessutom börjar frågan diskuteras alltmer på en nationell nivå utöver den kommunala (Dagens Nyheter 2017), vilket visar på att arbetstidsförkortning är en mycket aktuell fråga som utmanar samhällets nutida arbetsnormer. Det går alltså att anta att den här debatten inte är den sista i sitt slag utan att fler debatter, kanske med ännu mer intensitet, är att vänta.

8.2 Vidare forskning

Förslag på vidare forskning inom området arbetstidsförkortning är att granska ett bredare material som inte främst utgår från politiska argument. Då det är en stor samhällsfråga finns det många aktörer som har uttalat sig i frågan vilket gör det möjligt att studera vidare på ett bredare område. Ytterligare ett förslag på vidare forskning är att se till den allmänna debatten i Sverige om arbetstidsförkortning men även att följa argumentationen och debatten kring nya fall efter Svartedalen för att se om argumentationen skiljer sig åt geografiskt eller rentav ser

annorlunda ut i andra samhällssektorer. Även en komparativ studie om hur argumentationen kring arbetstidsförkortning skiljer sig åt mellan olika länder hade varit ett intressant och tänkbart vidare spår.

9. Referenslista

Anxo, Dominique, Lundström, Sofia (1998). *Arbetstidspolitik – ett europeiskt perspektiv*. Stockholm: RALF

Arbetsmiljöverket (2016). *Historik, arbetsmiljö nu och då*.

<https://www.av.se/om-oss/125-ars-jubileum/>

(Hämtad 2017-03-27)

Beckman, Ludvig (2005). *Grundbok i idéanalys: det kritiska studier av politiska texter och idéer*. 1:a uppl. Stockholm: Santérus Förlag

Bergström Göran, Boréus Kristina (2012). *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3:e uppl. Lund: Studentlitteratur

Dagens Nyheter (2017). *Vänsterpartiet vill se försök med sex timmars arbetsdag*.

<http://www.dn.se/nyheter/politik/vansterpartiet-vill-se-forsok-med-sex-timmars-arbetsdag/>

(Hämtad 2017-05-11)

Eriksson, Sophia. (1996). *Arbetstidsförkortningars verkningar på sysselsättningen: en översikt*. Stockholm: Fackföreningsrörelsens institut för ekonomisk forskning (FIEF)

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, & Wängnerud, Lena (2012).

Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle, individ och marknad. 4:e uppl.

Stockholm: Norstedts Juridik AB

Fegler, Cecilia, Unemo, Lena (2000). *Vad är hållbar utveckling? Bilaga 7 till LU 1999/2000*

Stockholm: Finansdepartementet

Gardell, Bertil (1982). Sociala effekter av arbetstidens omfattning och förläggning. I

Arbetstiden påverkar oss Kan vi påverka arbetstiden. Rapport från ASF, Konferens i

Stockholm 1982-01-21. Stockholm: Arbetskyddsfonden

George, David (2000). Driven to spend: Longer work hours as a byproduct of market forces.

I; Golden, Lonnie & Figart, Deborah M red. *Working Time: International trends, theory and policy perspectives*. London: Routledge

Göteborgs Stads kommunfullmäktige (2016-05-12). Yttrandeprotokoll 2016 nr 5

Göteborgs Stads kommunstyrelse (2014-04-09). §260. Sammanträdesprotokoll

Göteborgs-Posten (2014). *Sextimmarsdag testas efter rödgrön tvekan*.

<http://web.retriever->

[info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=050802201404091499288&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=050802201404091499288&serviceId=2)

(Hämtad 2017-04-06)

Göteborgs-Posten (2015). *Delad tid för ett bättre arbetsliv i Göteborg.*
<http://www.gp.se/nyheter/debatt/delad-tid-f%C3%B6r-ett-b%C3%A4ttre-arbetsliv-i-g%C3%B6teborg-1.51036>
(Hämtad 2017-04-06)

Göteborgs-Posten (2015). *Sextimarsdagen ger mer ork och glädje.*
<http://www.gp.se/nyheter/g%C3%B6teborg/sextimarsdagen-ger-mer-ork-och-gl%C3%A4dje-1.63120>
(Hämtad 2017-04-06)

Göteborgs-Posten (2015) *Sextimarsdag på äldreboende fortsätter.*
<http://www.gp.se/nyheter/g%C3%B6teborg/sextimarsdag-p%C3%A5-%C3%A4ldreboende-forts%C3%A4tter-1.119879> (Hämtad 2017-04-05)

Göteborgs-Posten (2016). *Ett oansvarigt projekt som drabbar andra.*
<http://www.gp.se/nyheter/debatt/ett-oansvarigt-projekt-som-drabbar-andra-1.274212>
(Hämtad 2017-04-06)

Göteborgs-Posten (2016). *Så bra funkar 6 timmars arbetsdag.*
<http://www.gp.se/nyheter/g%C3%B6teborg/s%C3%A5-bra-funkar-6-timmars-arbetsdag-1.196086>
(Hämtad 2017-03-27)

Göteborgs-Posten (2017). *V vill satsa på arbetstidsförkortning.*
<http://www.gp.se/nyheter/sverige/v-vill-satsa-p%C3%A5-arbetstidsf%C3%B6rkortning-1.4258478>
(Hämtad 2017-05-05)

Johansson, Sten (1984). *Arbetstidsförkortning som välfärdspolitik.* Meddelande 2/1984
Stockholm: Institutet för social forskning

Larsson, Reidar (2006). *Politiska ideologier i vår tid.* 7:e uppl. Lund: Studentlitteratur

Ljunggren, Stig-Björn (2000). *Ideologier.* 1:a uppl. Stockholm: Hjalmarson & Högberg
Bokförlag

Lorentzon, Bengt (2017-03-29). *23 månader med 6 timmar – följeforskning om försök med reducerad arbetstid – Göteborgs stad, Svartedalens äldrecentrum.* Göteborg: Pacta Guideline

Medin, Jennie, Alexanderson, Kristina (2000). *Begreppen hälsa och hälsofrämjande: en litteraturstudie.* 1:a Uppl. Lund: Studentlitteratur

Moderat.se (2014). *Göteborg behöver fler som arbetar.*
<http://www.moderat.se/debatt/goteborg-behover-fler-som-arbetar>
(Hämtad 2017-04-07)

Nationalencyklopedin, *arbetsdelning.*
[http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/arbetsdelning-\(2\)](http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/arbetsdelning-(2))
(Hämtad 2017-04-03)

Nationalencyklopedin, *hållbar utveckling*.

<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/h%C3%A5llbar-utveckling>

(Hämtad 2017-04-10)

Nationalencyklopedin, *hälsa*.

<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/hälsa>

(Hämtad 2017-04-10)

Nationalencyklopedin, *ideologi*.

<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/ideologi>

(Hämtad 2017-04-10)

Nationalencyklopedin, *jämställdhet*.

<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jämställdhet>

(Hämtad 2017-04-10)

Personal- och arbetsmarknadsutskottet (2014-02-26). Försök med arbetstidsförkortning. Yrkande (V) (S) (MP). Göteborg: Göteborgs stads kommunstyrelse

Personal- och arbetsmarknadsutskottet (2014-03-19). Förslag om försök med arbetstidsförkortning. Yrkande (M) (FP) (KD). Göteborg: Göteborgs stads kommunstyrelse

Rohdén, Helena (2003) Arbetstidsförkortning - en fråga om klass och kön? I Oscarsson, Henric, red. *Demokratitrender*. Göteborg: SOM-institutet

Rönblom, Malin (2011). Vad är problemet? Konstruktioner av jämställdhet i svensk politik. *Tidskrift för genusvetenskap*, 3(2):33-55

Sanne, Christer (1998). The working hours issue in sweden. *Sage Journal*, 4(4):715-728

SFS 1982:673. Arbetstidslag. Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet

SOU 2002:49. *Arbetstiden - livets gränser*. Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet

Sveriges Radio (2016). *Socialtjänsten inför 6-timmars arbetsdag*.

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=104&artikel=6512117>

(Hämtad 2017-05-11)

Wahl, Anna, Holgersson, Charlotte, Höök, Pia, Linghag, Sophie (2011). *Det ordnar sig - teorier om organisation och kön*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur

WHO (2014). *Basic documents*. 48th Edition. Geneva, World Health Organization

<http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd48/basic-documents-48th-edition-en.pdf#page=1>